

De plaatsnaam Kropswolde verwijst naar een verhoging ('krop') in het veen ('wolde'). Wie het dorp vandaag de dag bezoekt, zal niet vermoeden dat hier al in de veertiende eeuw een kerk stond. Die kerk wordt voor het eerst genoemd in een lijst, een regest. `Tusschen 1337 december 26 en 1338 december 25' geeft paus Benedictus opdracht aan de abt van het klooster Ihlow, ervoor te zorgen dat het klooster van Rottum afstand doet van haar recht op de parochiekerk in Kropswolde. Twee eeuwen na de Reformatie was de middeleeuwse kerk bouwvallig geworden, en in 1773 werd het huidige gebouw opgetrokken naar plannen van meestertimmerman Geert Bonsema uit Groningen. Sinds 2005 is Stichting Oude Groninger Kerken eigenaar van het gebouw.

Architectuur

Het betreft een zaalkerk met een driezijdige sluiting die mogelijk nog herinnert aan het oude middeleeuwse koor. De zijwanden worden in vakken verdeeld door lisenen die aan de onderkant uitzwenken, wat een gotisch ogend effect bewerkstelligt. Daartussen bevinden zich opvallend kleine rondboogvensters. Op een ingemetselde gedenksteen met een sierlijke rococo-omlijsting wordt iedereen die tijdens de herbouw iets voorstelde genoemd: 'Gebouwt in den jaare 1773 als de weled. gestr. Heer T.J. van Iddekinge ontfanger generaal deser provincie en de E. Willem Reinders kerkvoogden en de E.F.J. Dethmers pastoor, J. Boschma en R. Hoving gesworens vant Goregt, Cornelius Harms en Jan Harms volmagten waren'.

Toren

Een vrijstaande middeleeuwse klokkentoren met daarin een klok uit 1638 werd in 1888 afgebroken en vervangen door een toren ten westen van de herbouwde kerk. Deze toren heeft vier geledingen, daarboven een uitkragende balustrade en een ingesnoerde naaldspits. Door de ongelijke maatvoering heeft elke geleding een eigen karakter. Ook hier verwijzen de spitsboogvormen van het portaal, de vensters, de galmgaten en het rondboogfriesje bovenaan duidelijk naar de middeleeuwse bouwkunst. Omdat de oude klok was gescheurd, werd deze voor de nieuwe toren opnieuw gegoten door de Gebr. Van Bergen uit Midwolda. Dezelfde firma was ook verantwoordelijk voor het mechanisch uurwerk.

Interieur

De met een houten tongewelf gedekte kerkruijme verloor haar oorspronkelijke meubilair tijdens de jaren vijftig van de twintigste eeuw. Tot de weinige oude elementen behoren twee grafzerken met het wapen-Scaffer, waarvan er een zal herinneren aan Johan Scaffer (†1590), de bezitter van de plaatselijke borg Schattershof. Een tweede zerk herinnert aan ds. Hermannus van Ittersum (†1826).

Bij de restauratie van 1986 werd een 'nieuwe' preekstoel voor de sluitwand geplaatst. Dit betrof een laat 18^e-eeuwse preekstoelkuip in de Louis XVI-stijl met een klankbord in empire-stijl. Deze kansel werd naar Kropswolde overgebracht vanuit de kerk van Weiwerd, toen dat dorp in 1984 werd afgebroken om plaats te maken voor het industrieterrein van Delfzijl. De 'nieuwe' kerkbanken kwamen uit de voormalige Sionskerk aan de Korreweg in de stad Groningen. Het orgel werd in 1991 aangekocht uit een onderwijsinstelling in de stad Groningen.

Op het kerkhof liggen vijf Canadese soldaten begraven, die in hun gevechtsvliegtuig in de vroege ochtend van 20 februari 1944 werden neergeschoten door een Duitse nachtjager. Twee mannen wisten te ontkomen. Van de slachtoffers waren de jongste twee 19 jaar oud, de oudste 22.

© Gebaseerd op tekst van Justin Kroese (ODE: 50-jarig jubileum van SOGK 2019), aangevuld met informatie van Peter Hoffer.

©SOGK 2021, herziene versie